

Paragraaf

Weerstandsvermogen en risicobeheering

Inleiding

Ambities kunnen niet gerealiseerd worden zonder risico's te nemen. Risico's horen bij het proces van verandering. Het is belangrijk dat de gemeenteraad zich bewust is van de risico's, die horen bij het beleid van de gemeente en dat zij hierop stuurt.

Of de gemeente in staat is de gevolgen van de risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt, wordt weergegeven door de 'weerstandscapaciteit'. Onder weerstandscapaciteit verstaan we de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten te kunnen dekken. Het geld en de mogelijkheden bestaan onder andere uit: het vrij aanwendbare gedeelte van de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien, die in de begroting is opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de aard en de omvang van de risico's waar de gemeente mee wordt geconfronteerd (risicoprofiel), bijvoorbeeld financiële risico's binnen projecten. Voor deze risico's kunnen geen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd, omdat de risico's zich niet regelmatig voordoen en niet goed meetbaar zijn.

Tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor de gemeente geen maatregelen heeft getroffen, maar die wel van betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente, bestaat dus een relatie. Deze relatie wordt het weerstandsvermogen genoemd.

De gemeente Weert wil op een gestructureerde wijze risico's beheersen en eventuele risico's bewust nemen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in mogelijke financiële tegenvallers die bij de risico's horen en het beschikbare weerstandsvermogen wat aanwezig is om deze risico's op te vangen.

Conform het BBV komt in deze paragraaf de volgende informatie aan de orde:

1. Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's.
2. Inventarisatie van de risico's.
3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
4. Confrontatie risico's met beschikbaar weerstandsvermogen.
5. Financiële kengetallen + een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid van de gemeente Weert inzake de "Weerstandscapaciteit en de risico's" is vastgelegd in de nota "Risicomanagement Gemeente Weert" en het daarbij behorende addendum. Deze nota en het addendum zijn door het college vastgesteld, in de auditcommissie besproken en aan de raad beschikbaar gesteld.

In deze paragraaf wordt kort gememoreerd aan een aantal relevante onderdelen van het beleid dat is vastgelegd in genoemde nota.

Begrippen

In de nota "Risicomanagement Gemeente Weert" zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

Weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Risico's: een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald gevolg, dat een positief of negatief effect (= schade) kan veroorzaken. De kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de mate waarin het gevolg zich voordoet zijn onzeker.

Weerstandsvermogen: dit is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zodat de gemeente zijn taken kan blijven uitvoeren.

Risicomanagement: een systematisch en cyclisch proces om (negatieve) risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen; op basis hiervan maatregelen nemen en evalueren.

Beheersmaatregelen: het stelsel van maatregelen en procedures, die worden genomen om de onderkende risico's te ondervangen, dan wel om de opkomende risico's te signaleren en het effect hiervan te beperken.

Cyclische aanpak

De gemeente Weert heeft gekozen voor een cyclische aanpak bij het risicomanagement. In de nota "Risicomanagement Gemeente Weert" worden de volgende fasen onderscheiden:

Fase 1: Kaderstelling en strategie: het vastleggen van de kaders in de nota "Risicomanagement Gemeente Weert" en het bijbehorende addendum.

Fase 2: Risicoanalyse: inventariseren van de potentiële risico's en deze vastleggen in een risicokaart. Een samenvatting van het resultaat wordt in deze paragraaf weergegeven. Per risico wordt inzicht gegeven in de kans dat een risico zich voordoet (verdeeld in 5 klassen) en het inschatten van het financiële gevolg (verdeeld in 5 klassen) en eventueel tijdgevolg (5 klassen). De kans vermenigvuldigt met (de optelsom van het eventueel tijdgevolg en) het financiële gevolg bepaalt de score.

Fase 3: Beheersmaatregelen: om de risico's af te dekken worden beheersmaatregelen gedefinieerd en wordt een risico-eigenaar benoemd. Voor het omgaan met risico's gelden een aantal basisstrategieën: vermijden, verminderen, overdragen of accepteren.

Fase 4: Monitoren en toetsen: in deze fase wordt informatie verstrekt, worden ontwikkelingen in beeld gebracht en resultaten beoordeeld.

Fase 5: Toezicht en toetsen: risico's worden (mede in het kader van interne controle) in verband gebracht met de beheersmaatregelen en het beschikbare weerstandsvermogen.

Fase 6: Continue verbetering: op basis van (tussentijdse) resultaten kan beleid en methodiek worden bijgesteld.

Rolverdeling

De volgende actoren hebben een rol bij risicomanagement:

- De raad stelt de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening vast.
- Het college ziet toe op een juiste uitvoering van risicomanagement en de verantwoording daarover.
- Het management en het ambtelijk apparaat van de gemeente zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement, waarbij het identificeren van de risico's en het uitvoeren van beheersmaatregelen de kern vormt.

Ratio weerstandsvermogen

$$\text{Relatieve weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De gemeente Weert streeft er naar om deze ratio in ieder geval groter dan 1 te laten zijn. Dat betekent dat de gekwantificeerde risico's gedekt worden door het aanwezige weerstandsvermogen. Zie paragraaf "Confrontatie risico's met beschikbaar weerstandsvermogen" voor een nadere categorisering van de weerstandsratio's.

Inventarisatie Risico's en benodigde weerstandscapaciteit

Het is verplicht om de risico's te vermelden, die de financiële positie van de gemeente kunnen beïnvloeden. In onderstaande inventarisatie van deze risico's wordt daarop uitgebreid ingegaan. Diverse risico's keren jaarlijks terug, zoals bijvoorbeeld:

- de grondexploitatie (zie hiervoor de afzonderlijke paragraaf Grondbeleid). De risico's zijn op basis van de laatste inzichten afgedekt door middel van de reserve risicobuffer grondexploitatie en voorzieningen, maar er blijft een risico bestaan;
- (exploitatie) vastgoed;
- Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO);
- het inkomensdeel van de Wet Werk en Bijstand;
- de parkeeropbrengsten;
- de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Bij de inventarisatie van de risico's zijn 173 (begroting 2018: 192; jaarrekening 2017: 171) risico's geïdentificeerd. In de tabel op de volgende pagina's zijn de 10 voor onze gemeente grootste risico's met een geschat financieel effect van € 150.000,-- of meer opgenomen. In de kolom I/S wordt aangegeven of het risico structureel (S) of incidenteel (I) van aard is.

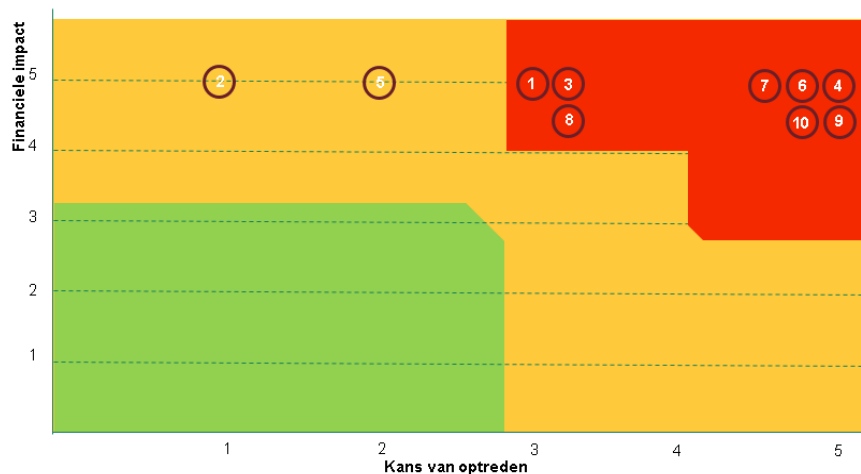
Nr.	Proces	Beschrijving risico	Categorie	Oorzaak risico	Gevolgen risico	I/S	Genomen beheersmaatregelen	Bedrag
1	Grondexploitatie bedrijventerreinen	Opbrengstdaling en vertraging afzet van de te verkopen kavels.	Financieel risico	In verband met terughoudendheid van bedrijven om te investeren in nieuwbouw, zijn er in de afgelopen jaren nauwelijks kavels verkocht. Door veranderingen in de economie verschuiven investeringen in nieuwbouwlocaties naar Logistiek en handel, dit heeft in 2017 geleid tot een overeenkomst.	Afzet in de reguliere bedrijfskavels blijft achter bij de prognoses. In 2017 is een inhaalslag gemaakt door een overeenkomst voor 19 ha..	S	* Extra personele inzet om de verkoopdoelstellingen te realiseren; * Verkaveling Kampershoek 2.0 aanpassen aan de vraag: meer grootschalige logistiek.	€ 6.700.000
2	Borgstelling en verstrekte leningen corporaties	Corporaties niet in staat om lening terug te betalen.	Financieel risico	Corporaties nemen onverantwoorde risico's.	Gemeente is voor de borgstellingen een tertiaire achtervang. Gemeente moet eventueel financieel bijspringen.	S	Goed uitvoeren van de Woningwet	€ 2.300.000
3	Grondexploitatie woningbouwprojecten	Onzekerheid over opbrengsten en kosten als gevolg van de lange doorlooptijd en onzekerheid over woningbouw op uitbreidingslocaties.	Financieel risico	1. De grote voorraad aan kavels in uitbreidingslocaties komt niet overeen met de resterende groei van het aantal huishoudens. 2. Ter bestrijding van leegstand in stedelijk gebied vindt transformatie naar woningen plaats.	Negatieve invloed op de opbrengsten.	S	Ten aanzien van de prijsontwikkeling wordt met regelmaat de lokale markt onderzocht. De gehanteerde prijzen worden daar goed op afgestemd.	€ 1.800.000
4	Jeugdwet en WMO	Financiële risico's door het onvoldoende op orde zijn van de inrichting en implementatie van de bedrijfsvoering naar aanleiding van de extra taken per 1-1-2015 op het gebied van Jeugd, WMO en Participatie.	Maatschappelijk risico	De implementatie en inrichting van de bedrijfsvoering is grotendeels gereed maar kan nog verder worden geoptimaliseerd, terwijl gelijktijdig de uitvoering aan partners is opgedragen. Ook heeft de Rijksoverheid de beloofde digitale gegevensuitwisseling (en facturering) via de zogenaamde I-WMO en I-Jeugd grotendeels op orde.	Er wordt nog steeds met eigen administraties gewerkt. De financiële risico's ten aanzien van jeugdhulp en Wmo blijven bestaan. Bij het onderdeel Participatie spelen deze risico's in mindere mate omdat daar in 1e instantie alleen de financieringsstroom gewijzigd is.	S	* Nieuwe verwervingsmethodiek en andere manier van werken toegang (resultaatgericht); * Toegang: op basis van zelfredzaamheidsmatrix en voldoende kennis / expertise; * Samenwerking jeugdhulp; * Kwartaalrapportage (bijsturen).	€ 1.500.000

Nr.	Proces	Beschrijving risico	Categorie	Oorzaak risico	Gevolgen risico	I/S	Genomen beheersmaatregelen	Bedrag
5	Passend aanbod (maatschappelijke accommodaties)	Niet passend aanbod aan accommodaties.	Financieel risico	Voor de jaren 2017 en volgende bestaat de mogelijkheid dat uitgaven langer doorlopen.		S	* Clustering van de accommodaties maakt het mogelijk te komen tot voor de toekomst levensvatbare accommodaties. Deze clustering dient miv 2017 € 200.000,-- structureel op te leveren. * Daarnaast is in het kader van de omvorming van subsidies en tarieven voor sportaccommodaties een bezuiniging van structureel € 500k opgenomen. * Het beleid is leidend in de bepaling welke accommodatie-aanbod gewenst is. In de beleidsplannen worden ook de financiële middelen gealloceerd. Er is dan ook een sterke behoefte aan lange termijn visie in het beleid (maatschappelijk, ruimtelijk, strategisch en vastgoed.)	€ 1.000.000
6	3 D breed	Implementatieproces van de transformatie leidt niet tijdig tot het gewenste eindresultaat. Doelen zijn nog niet vertaald in meetbare prestatie-indicatoren waardoor integrale sturing op de transformatiedoelen niet plaats kan vinden.	Maatschappelijk risico	De toegevoegde taken zijn nieuw voor de gemeente. De implementatie is complex en voor alle partijen nieuw.	Sturing is niet voldoende mogelijk.	S	Vanaf 2018 is er resultaatgerichte verwerving. Kwaliteitsbeleid wordt in het 3e kwartaal 2018 afgerond.	€ 1.000.000
7	3 D breed	Gewenste afname van doorverwijzing van de 1e lijn naar de 2e lijn komt nog onvoldoende tot stand.	Maatschappelijk risico	Onvoldoende afstemming met en tussen aanbieders/ hulpverleners. En te weinig aanbod 1e lijn.	Hogere kosten voor de gemeente.	S	We blijven het stelsel hierop monitoren via kwartaal- en jaarrapportages jeugdhulp en WMO. Als gevolg van de nieuwe verwervingssystematiek en toegangsprocedure vindt er een extra 'check' plaats aangaande de toegang tot de tweede lijn.	€ 1.000.000
8	3 D breed	Beschikbaar budget voor de Jeugdhulp en WMO is niet toereikend.	Financieel risico	Toegewezen budgetten van het Rijk zijn niet goed afgestemd.	De gemeente heeft een budgettekort.	S	Budget inkoop is taakstellend. Continu contractbeheer.	€ 1.000.000
9	Privacy	Privacy, datalek: Het in verkeerde handen vallen van (privacy) gevoelige informatie/ persoonsgegevens.	Juridisch/aansprakelijkheidsrisico	Menselijke fout, hack, niet-versleutelde info versturen, onbeveiligde mail.	Het in verkeerde handen vallen van tot de persoon herleidbare gegevens, bestuurlijke boete (AP).	S	Autorisaties beperken/ gegevens en toegang beveiligen/ bewustheid organisatie Privacy door PT.	€ 820.000
10	Jeugdwet en WMO	Nieuwe vorm van bekostiging maatwerkvoorzieningen vanaf 2018 kan financiële gevolgen hebben die niet waren voorzien.	Financieel risico	Het is een nieuwe bekostigingsvorm waarvoor nog geen ervaringscijfers bekend zijn.	Hogere kosten voor de gemeente.	I	- Zorgvuldig onderzoek naar beprijzing profielen, in samenwerking met partners, inclusief prognoses; - Monitoring en evaluatie ingebouwd in proces.	€ 750.000
								€ 17.870.000

In de voorgaande tabel zijn de risico's opgenomen, die corresponderen met de nummers in de onderstaande grafiek. Door twee grafieken van opeenvolgende periodes (zie begroting 2018 en jaarrekening 2017) naast elkaar te leggen, worden de effecten van beheersing van de risico's zichtbaar.

Kans van optreden		Financiële impact	
Klasse	Frequentie	Klasse	Financieel gevolg
1	≤ 1 keer per 10 jaren	1	€ 0 - € 10.000
2	1 keer per 5 - 10 jaren	2	€ 10.000 - € 40.000
3	1 keer per 2 - 5 jaren	3	€ 40.000 - € 100.000
4	1 keer per 1 - 2 jaren	4	€ 100.000 - € 200.000
5	≥ 1 keren per jaar	5	meer dan € 200.000

Naast de 10 grootste risico's is er sprake van overige risico's die opgeteld een financieel risico vormen van € 3.856.600,-- (begroting

2018: € 2.789.100,--; jaarrekening 2017: € 3.464.100,--). Het totaal benodigde weerstandsvermogen (dit is het totale bedrag aan financiële risico's) bedraagt daarmee: € 21.726.600,-- (begroting 2018: € 23.809.100,--; jaarrekening 2017: € 21.784.100,--).

Inventarisatie beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de middelen, die de gemeente Weert beschikbaar heeft en de mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De middelen betreffen de inzet van reserves, onvoorziene lasten en onbenutte belastingcapaciteit.

Reserves

Regelmatig zijn de reserves en de voorzieningen heroverwogen. Door de heroverweging zijn de reserves en voorzieningen verlaagd, opgeheven, samengevoegd of in stand gelaten, waarbij bedragen zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Dit heeft ertoe geleid dat de algemene reserve kon worden verhoogd. De reservepositie blijft echter onder druk staan. Dit komt onder andere door een toename van de risico's van diverse open eind regelingen, die het Rijk bij de gemeenten heeft neergelegd. De gemeente Weert beschikt over twee soorten reserves, namelijk de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve is door de raad vrij inzetbaar. Aan de bestemmingsreserves is door de raad een specifieke bestemming toegekend. De belangrijkste bestemmingsreserves zijn voornamelijk bedoeld voor het in stand houden van het huidige voorzieningenniveau, met dien verstande dat in uiterste nood daaraan door de raad een bestemmingswijziging kan worden gegeven. In het onderstaande overzicht wordt de stand van zaken gegeven conform de begroting 2019.

Nr.	Reserve	Stand
1	Algemene reserve (inclusief jaarrekeningresultaat 2017, nota reserves en voorzieningen juli 2018 en na de meerjarige claims o.g.v. begroting 2019)	€ 22.395.154
2	Reserve risicobuffer Grondbedrijf	€ 8.500.000
3	Bestemmingsreserve sociaal domein (na meerjarige claims o.g.v. begroting 2019)	€ 6.041.595
	Totaal weerstandsvermogen	€ 36.936.749

Toelichting

1. *Algemene Reserve:* deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen, calamiteiten en het opvangen van rekeningtekorten.

2. *Reserve risicobuffer grondbedrijf:* het doel van deze reserve is het opvangen van eventuele nadelen op grondexploitatiecomplexen. Het vormt een risicobuffer op basis van het meerjarenperspectief grondbedrijf. In de inventarisatie van de risico's zijn ook risico's inzake de risico-exploitatie opgenomen. Deze reserve staat hier tegenover.

3. *Bestemmingsreserve sociaal domein:* het doel van deze reserve is om eventuele risico's voortvloeiend uit de risicoparagraaf op te kunnen vangen. Gelet op dit doel kan het saldo betrokken worden in het saldo van het weerstandsvermogen.

In het kader van het weerstandsvermogen is vooral de algemene reserve van belang.

Voor het berekenen van de minimale omvang van de algemene reserve bij de begroting 2019 is de norm van 10% van het GUN (Genormeerd Uitgaven Niveau) gehanteerd. Dit is de opbrengst van de algemene

uitkering inclusief verfijningen en verhoogd met het genormeerde bedrag van de OZB. Voor Weert is dit bij de begroting 2019 afgerond € 74.930.000,--. 10% van dit bedrag is € 7.493.000,--.

De omvang van de algemene reserve bedraagt na rekening te hebben gehouden met de meerjarige claims vanuit de begroting 2018 en 2019 (claim WinD, budget personele knelpunten, en incidentele prioriteiten 2018 en 2019) € 22.395.154,--. Dit betekent dat de minimale omvang van de algemene reserve van de gemeente Weert op dit moment voldoet aan de norm van het GUN. Wij zullen in de nabije toekomst bijzondere aandacht blijven hebben voor het op peil houden van de algemene reserve. Temeer omdat, als gevolg van de vele onzekerheden (voortgang herstel economie, bezuinigingen, decentralisaties en herverdeling gemeentefonds), de mogelijkheid bestaat dat een groter beroep op de algemene reserve moet worden gedaan.

Onvoorziene lasten

Het BBV bepaalt dat gemeenten in de begroting een raming voor Onvoorziene lasten moet opnemen. In het kader van de bezuinigingen is de post Onvoorziene lasten in 2017 teruggebracht naar € 31.203,-- waarvan € 23.402,-- structureel en € 7.801,-- incidenteel.

Onbenutte belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit, waarmee in het Gemeentefonds rekening wordt gehouden, wordt voor iedere gemeente met dezelfde tarieven berekend. Deze tarieven worden de rektarieven genoemd en zijn gebaseerd op landelijke gemiddelden. In het uitkeringsjaar 2019 wordt het rektarief OZB in procenten voor eigenaren van woningen gesteld op 0,1000% (0,1054% in 2018), voor gebruikers van niet-woningen op 0,1265% (0,1259% in 2018) en voor eigenaren van niet-woningen op 0,1569% (0,1562% in 2018).

De onbenutte belastingcapaciteit is pas te berekenen nadat de WOZ waarden beschikbaar zijn en de OZB-tarieven van 2019 bekend zijn. De tarieven die de gemeente Weert hanteert zijn lager dan de landelijke gemiddelden plus 20% (voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt het landelijk gemiddelde tarief verhoogd met 20%). Op basis van de rektarieven 2018 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor Weert ca. € 3,6 miljoen.

Confrontatie risico's beschikbaar weerstandsvermogen

In het volgende overzicht wordt het totaal van de geïnventariseerde risico's in verband gebracht met het beschikbare weerstandsvermogen.

Beschikbare- en benodigde weerstandscapaciteit	Bedrag
Geïnventariseerde risico's (=benodigde weerstandsvermogen)	-21.726.600
Beschikbare weerstandsvermogen	36.936.749
Saldo	15.210.149

Beschikbare
Weerstandscapaciteit
€ 36.936.749,--

Relatieve

Weerstandsvermogen = ----- = 1,70

Benodigde
Weerstandscapaciteit
€ 21.726.600,--

In de jaarrekening van 2017 (1,63) en de begroting van 2018 (1,51) is het weerstandsvermogen op vergelijkbare wijze gekwantificeerd. Een vergelijking met deze kengetallen is hierdoor mogelijk.

Score	Ratio weerstand	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

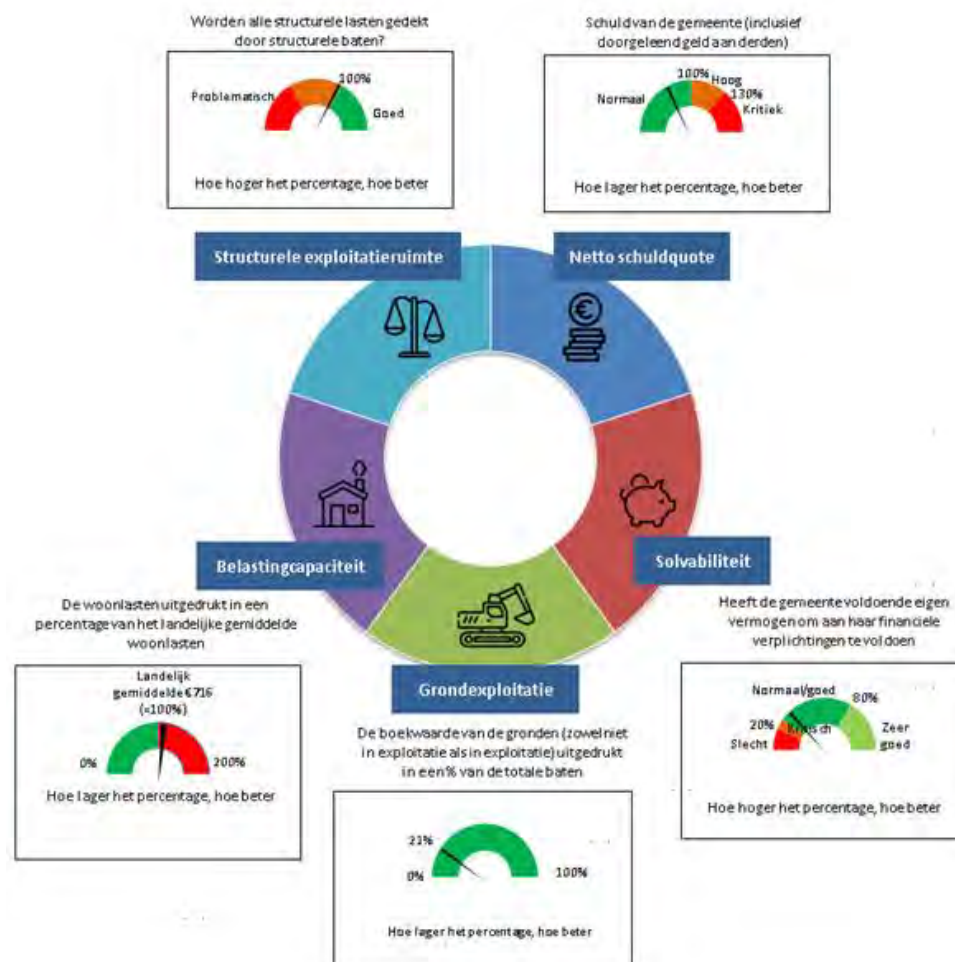
Inleiding

Ingevolge artikel 11 van het BBV dienen kengetallen te worden opgenomen. De kengetallen stellen de gemeenteraad in staat om de normen vast te stellen voor de sturing van de financiële positie via de meerjarenbegroting. De normen in hun onderlinge samenhang bepalen hoe risicovol het financiële beleid is dat gevoerd wordt. Een afweging die is voorbehouden aan de raad.

Met de kengetallen wordt de raad in staat gesteld het beleid te sturen en te monitoren ten aanzien van:

- de reservepositie
- de schuldpositie
- de wendbaarheid en de resterende belastingcapaciteit
- het risicobeleid

Deze aandachtsgebieden vormen met de reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting en de planning- en controlcyclus, de pijlers voor de sturing van onze financiële positie. Deze kengetallen maken het eenvoudiger om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. Onderstaande grafiek geeft snel inzicht in de kengetallen. In de daaronder staande tabel zijn de waarden voor de jaarrekening 2017, begroting 2018 en begroting 2019-2022 weergegeven.

Begroting 2019	Verloop van de kengetallen					
Kengetallen	Jaarrek.2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
netto schuldquote	64,63%	78,29%	77,84%	71,44%	65,23%	58,40%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,05%	63,99%	66,12%	60,39%	54,93%	48,96%
solvabiliteitsratio	33,62%	32,04%	33,81%	34,59%	35,74%	38,96%
structurele exploitatieruimte	-5,00%	0,13%	-1,04%	-0,28%	0,37%	1,17%
grondexploitatie	22,90%	25,89%	21,04%	21,30%	15,85%	7,82%
belastingcapaciteit	99,31%	101,94%	104,38%	104,32%	104,84%	105,38%
weerstandsvermogen	1,63	1,51	1,70			

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor

alle verstrekte leningen). De schuldquote van een gemeente bevindt zich normaal tussen de 0% en 100%. Hoe lager het percentage hoe beter.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Als normaal wordt een ratio tussen de 30% en 80% beschouwd. Voorzichtigheid is geboden bij een ratio tussen de 20-30%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten en baten. Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken, die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De netto boekwaarde van de voorraden gronden (=voorraad grond +/- voorzieningen) bedraagt 21% van de totale baten van de gemeente.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De ruimte, die een gemeente heeft om belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan: de OZB, de rioolheffing en de reinigings-rechten voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente.

Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoons-huishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor.

Weerstandsvermogen

Dit is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zodat de gemeente zijn taken kan blijven uitvoeren.

Beoordeling kengetallen

De netto schuldquote van de gemeente bedraagt 78%. Gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden bedraagt de quote 66%. De doorgeleende gelden betreffen leningen aan een woningbouwvereniging. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat garant voor deze leningen. Het kredietrisico wordt daarmee beperkt. De schuldquote van de gemeente is als normaal te bestempelen. De ontwikkeling van de schuldquote is afhankelijk van toekomstige keuzes op het gebied van investeringen.

De solvabiliteitsratio is ten opzichte van 2017 en 2018 licht gestegen naar 34%. Een hoge schuldquote en een lage solvabiliteitsratio gaan vaak hand in hand. De solvabiliteitsratio ligt iets boven de kritische bandbreedte van 20-30%. In dit geval leidt dat niet tot verontrusting.

Tegenover de schuld van de gemeente staat een fors eigen vermogen. Landelijk gezien bevinden we ons in de middenmoot. Circa 50% van de gemeenten heeft een solvabiliteitsratio dat ligt tussen de 20 en 50% (2016).

Op basis van het kengetal (-1,04%) blijkt dat er geen structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de toekomstige begroting op te vangen. In de grafiek wordt dit op een andere manier weergegeven: hier wordt aangegeven of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Dit is voor 98,96% het geval.

De waarde van de grondexploitaties in relatie tot de totale baten van de gemeente is verder afgenomen ten opzichte van 2017 (21% om 23%). Hoewel de risico's van de afzonderlijke exploitaties zijn afgenomen, wordt een grondexploitatiequote van meer dan 10% nog altijd als risicovol gezien. Dit zal ook weer zijn weerslag hebben op de toekomstige hoogte van de schulden.

Qua belastingcapaciteit is er beperkte ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. De woonlasten van de gemeente liggen boven die van het landelijk gemiddelde.

Conclusie

Uit deze paragraaf blijkt dat het absolute en relatieve weerstandsvermogen is gestegen. Het beschikbare weerstandsvermogen is ruimschoots voldoende om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Aan het streven van de gemeente om het relatieve weerstandsvermogen groter dan 1 (1,70) te laten zijn, is daarmee voldaan.

